

Uppgradering av förskolemiljöer i Nynäshamn. Utvärdering av en implementeringsprocess

Carolina Altin¹ Cecilia Boldemann² Sofia Kvist Lindholm³

¹Student på kandidatprogrammet för folkhälsovetenskap vid Institutionen för folkhälsovetenskap, Karolinska Institutet. E-post: carolina.altin@stud.ki.se. ²Handledare, Docent, folkhälsovetenskap, Karolinska Institutet. ³Biträdande handledare, Doktorand, Tema barn, Linköpings universitet.

I SCAMPER- och Kidscapestudierna har barns fysiska aktivitet och UV-exponering studerats i kombination. Prevalensen av övervikt och fetma bland barn är hög och incidensen av hudcancer ökar. Åtgärder i förskolemiljön når många. I Nynäshamns kommun pågick folkhälsoprojektet SPRING (Skugga, Pedagogik och Rörelse I Natur och Gårdsmiljö) 2008-2011 som bygger på kriterier över hälsofrämjande förskolemiljö enligt studierna ovan. Denna artikel utvärderar implementeringsprocessen av SPRING med kvalitativ och kvantitativ metod. Textmaterial bearbetades enligt etablerade analysmetoder. Kvantitativa data analyserades för att bedöma implementeringseffekten (yta, topografi, grönska integrerad i lek). Förskolemiljöerna uppgraderades utifrån kriterier för en bra utemiljö. Långsiktiga effekter återstår att se.

The SCAMPER and Kidscape-studies have explored the combined impact of outdoor preschool environment on children's physical activity and UV exposure. The prevalence of children's overweight and obesity is high, and the incidence of skin cancer increasing. Action for preschool environment reaches many children. The public health project SPRING based on the studies above was run in Nynäshamn municipality 2008-2011. This study evaluates the process of implementation by qualitative and quantitative analysis. Texts were processed using established methods. Quantitative data were analyzed to assess the impact of implementation (surface, topography, greenery integrated in play). The preschool outdoor environments were upgraded accordingly Long-term impact remains to be confirmed.

Introduktion

Idag är vart femte svenskt barn överviktigt (1-3). På sikt kan det leda till hälsoproblem som typ 2-diabetes, hjärt-kärlsjukdomar och en rad cancerformer (3-5). Påverkan på hjärt- och kärlsystemet till följd av övervikt har observerats redan hos barn(5). Dess-

utom ökar incidensen för hudcancer bland män och kvinnor i Sverige (6). Omkring 80–90 procent av all hudcancer orsakas av överexponering för UV-strålning(7). Barn är mer ute än vuxna och löper därför större risk att få för mycket sol. Bland svenska ettåringar

har 20 procent blivit överexponerade med brännskador som följd(8). Levnadsmönster och vanor som grundläggs i tidig ålder följer ofta med och påverkar resten av livet (9, 10).

Kunskapsbasen om sambandet mellan t.ex. fysisk miljö och hälsa har blivit så stark att villkoren för hälsans bestämningsfaktorer är möjliga att studera. Resultat från SCAMPER- och Kidscapestudierna visar att utformningen av förskolans utemiljö har effekt på barnens fysiska aktivitet, solexponering, koncentrationsförmåga och generella hälsa (7-9, 11, 12). (Se även artikeln ”Hur utemiljöer påverkar förskolebarns fysiska aktivitet och solexponering i olika landskap och klimat” i detta nummer). Studierna visar också att miljön påverkar barnens kroppsbyggnad och nattsömn (7). Dessa fynd har samlat ett antal kriterier för en bra utemiljö angående yta, kupering och växlighet som barnen använder i sin lek. (Se artikeln ”Vägledande miljödimensioner för barns utomhuslek” i detta nummer). En förenklad bedömning av synlig himmelsvy genomfördes likaså (se artikeln ”Hur man mäter exponering för ultraviolett strålning i solljus” i detta nummer). I SCAMPER observerades att barn från socialt utsatta områden särskilt drog nytta av en bra utemiljö på förskolan. Under förberedelsearbetet för SCAMPER observerades att bra utemiljöer fanns i socialt utsatta områden(8), och omvänt, dåliga förskolemiljöer i socialt gynnade områden. Viktigt är att alla barn får en bra utemiljö på sin förskola så att föräldrarnas val i detta avseende inte påverkar barnens hälsa.

I Sverige går 95 procent av alla 3-5-åringar på förskola (13). Hälsofrämjande åtgärder når många där och bidrar till att minska skillnader i uppväxtvillkoren. Genom att arbeta med förskolors utemiljöer kan förutsättningar skapas för att främja såväl solskydds beteende och fysisk aktivitet. Insatsen påverkas inte heller av att det finns socioekonomiska skillnader hos föräldrarna som annars kan påverka barnets hälsa (9, 10). Fysisk aktivitet har en rad sjukdomsförebyggande effekter, som främjar och upprätthåller energibalans, välbefinnande, benhälsa och rörlighet (7, 11). Det är även viktigt för lek, rekreation och för inläring av motoriska färdigheter.

I Nynäshamns kommun har detta uppmärksammats och inom folkhälsoprojektet SPRING (Skugga, Pedagogik, Rörelse, I Natur och Gårdsmiljö) uppträder därför fem förskolemiljöer för att utforma hälsofrämjande utemiljöer (se artikeln ”Förskolebarnens utemiljöer och deras hälsa” i detta nummer). SPRING pågick under åren 2008-2011. SPRING-projektet omfattar socialt utsatta områden och flera hälsoproblem på samma gång vilket ses som en fördel. Med stöd från SCAMPER- och Kidscapestudierna fanns evidens för att SPRING-implementeringarna skulle öka barnens fysiska aktivitet och hålla deras solexponering på en hälsosam nivå. Syftet var att utforma utemiljöer på förskolor som stimulerar till fysisk aktivitet, skyddar mot skadlig UV-strålning och ökar koncentrationsförmågan hos barnen.

Som en kvalitetsgranskning utvärde-

rades implementeringsprocessen av SPRING, bl.a. med stöd ur Kingdons teori Policy Streams Approach (PSA) som förklarar politiska processer (14). Den förklarar varför vissa frågor och problem tas upp på den politiska agendan och andra inte. Den beskriver flödet av tre strömmar; problemströmmen, förslagsströmmen och den politiska strömmen. När dessa möts vid en given tidpunkt och i ett givet sammanhang kan ett fönster som underlättar förändringar (window of opportunity) öppnas (14, 15).

- Problemströmmen handlar om att ett visst problem måste identifieras och tydligt formuleras. Den innefattar frågor som rör allmänheten och kräver uppmärksamhet, t.ex. undermåliga förskolegårdar.
- Förslagsströmmen rör utformningen av politiska alternativ och förslag till förändring, t.ex. kriterierna för en bra utemiljö. Nya riktlinjer kommer inte att utarbetas om det inte finns några idéer eller förslag som dessutom ska vara genomförbara. Vissa tillstånd definieras inte som problem förrän det finns en lösning (en policy) tillgänglig och erkänd av

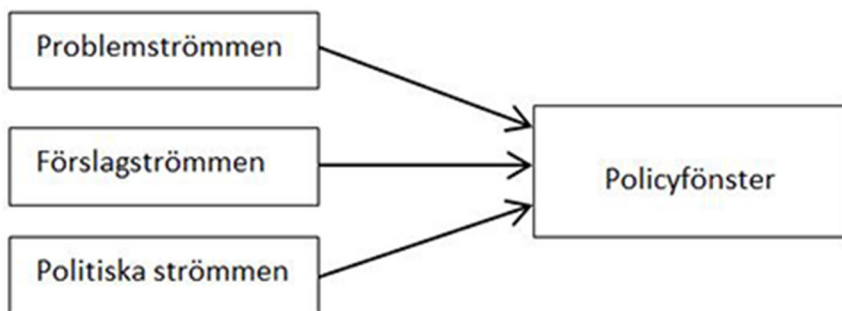
politikerna.

- Politiska strömmen består av politiska frågor och förslagsrelaterade processer som implicit visar på politisk vilja t.ex. öronmärkta pengar för en satsning att uppgradera förskolemiljöerna (14, 15).

Aktörer som förespråkar särskilda lösningar kallar Kingdon för policyentreprenörer. Dessa har någon av följande egenskaper:

- ”Claim to a hearing” är förmåga att tala för andra, en beslutsfattande position eller expertkunskap i frågan, ett slags ”scennärvaro”
- Politiska kontakter och förhandlingsförmåga innebär en kombination av politiskt och tekniskt kunnande i genomförandet
- ”Ihärdig” är att förespråka och sprida en idé i flera fora, investera tid och andra resurser för att förankra förändringsförslaget. Viktigaste egenskapen enligt Kingdon.

De tre strömmarna utvecklas oberoende av varandra. När de kopplas samman, dvs. när ett problem erkänns, en lösning är tillgänglig och det politiska

Figur 1. När de tre strömmarna möts öppnas ett fönster som underlättar politiska förändringar. Kingdons modell Policy stream approach (16).

klimatet är positivt för förändring kan ett s.k. policyfönster öppnas som underlättar en politisk förändring (14).

Denna utvärdering bedömer implementeringsprocessen och effekten av SPRING utifrån kriterier för en god utemiljö. Vid utvärderingen av implementeringen beaktades följande:

1. Vilka framgångsfaktorer eller hinder fanns för implementeringen av SPRING utifrån Policy Streams Approach?
2. Gav implementeringen effekt utifrån kriterierna (yta, topografi, grönska integrerad i lek och himmelsvy) för en bra utemiljö?

Material och metod

Kvalitativa metoder har tillämpats för att undersöka vad som skett när, hur och varför under processen, kvantitativ metod för att utifrån kriterierna för en god utemiljö bedöma implementeringseffekten.

År 2007 inbjöds fem förskolor i Nynäs- hamns kommun att delta i SPRING. Inklusionskriterierna var att förskolornas utemiljöer inte uppfyllde kraven på en hälsofrämjande utemiljö enligt Kriterierna för en god utemiljö. Som redskap för urvalet användes flygbilder och observationer av förskolemiljöernas utformning. Samtliga utvalda förskolor (förskolor 1, 2, 3, 4 och 5) kontaktades och en lista med förutsättningar för deltagande samt en informationsfolder delades ut som underlag till deras informerade beslut.

Den förvaltningsövergripande styr-

gruppen för SPRING bestod av representanter från kommunstyrelseförvaltningen (KSF) med olika kompetenser och ansvar (involverade personer och förskolor anonymiserades (16), dock har yrkestitel inkluderats som en nödvändighet för förståelsen av skeenden i processen):

Projektledarna A och B från Nynäs- hamns Naturskola (sorterar under Barn- och utbildningsförvaltningen, BUF, och som generellt ska stödja, stimulera och utveckla lärandet för hållbar utveckling inom kommunen)

G, chefen för parkverksamheten vid tekniska avdelningen

C, utvecklingsledare för folkhälsofrågor

F, fastighetschef

E koordinator för Jämlikhet i hälsa vilken även representerade CFF tillsammans med forskaren D

L, planarkitekt från Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen (MSF)

Kvalitativa data bestod av textdokument (totalt 152 sidor) såsom protokoll, kommundokument, minnesanteckningar och loggbok ("svarta lådan") förd av A och B med processbeskrivning (mailkonversationer, reflektioner efter möten, dokumenterade genomföranden, etc.).

För bearbetning av textmaterialet tillämpades redskap ur en teoristyrd tematisk analys (TA) (Tabell 1) (17). Dokumenten analyserades även för att identifiera policyentreprenörer enligt PSA utifrån "claim to a hearing", politiska kontakter, förhandlingsförmåga samt ihärdighet (14). Betr. policyföns-

ter har den tematiska analysen kompletterats med tre kriterier kopplade till de tre strömmarna i PSA:

- Var det ett dagsaktuellt ämne dvs. ett uttalat problem med förskolegårdarnas aktuella utformning?
- Fanns det en lösning på problemet?
- Hur uttryckte sig den politiska viljan för SPRING under processen?

Materialet lästes först igenom flera gånger samtidigt som anteckningar fördes om iakttagelser relevanta för studien. Läsningen gjordes selektivt med utgångspunkt i PSA. Detta styrde dock inte hela analysen då tanken var att även finna nya teman. Iakttagelserna kodades och inordnades i en tidslinje över projektets process ("vad som hände när, hur och varför"). Koderna sammanställdes sedan till potentiella teman. För definitionen av dessa tolkades kärnan i varje tema med stöd ur det teoretiska ramverket. Teman som genererats redovisas i text med en tillhörande tidslinje som illustrerar framgångsfaktorer respektive hinder i

processen (Figur 2).

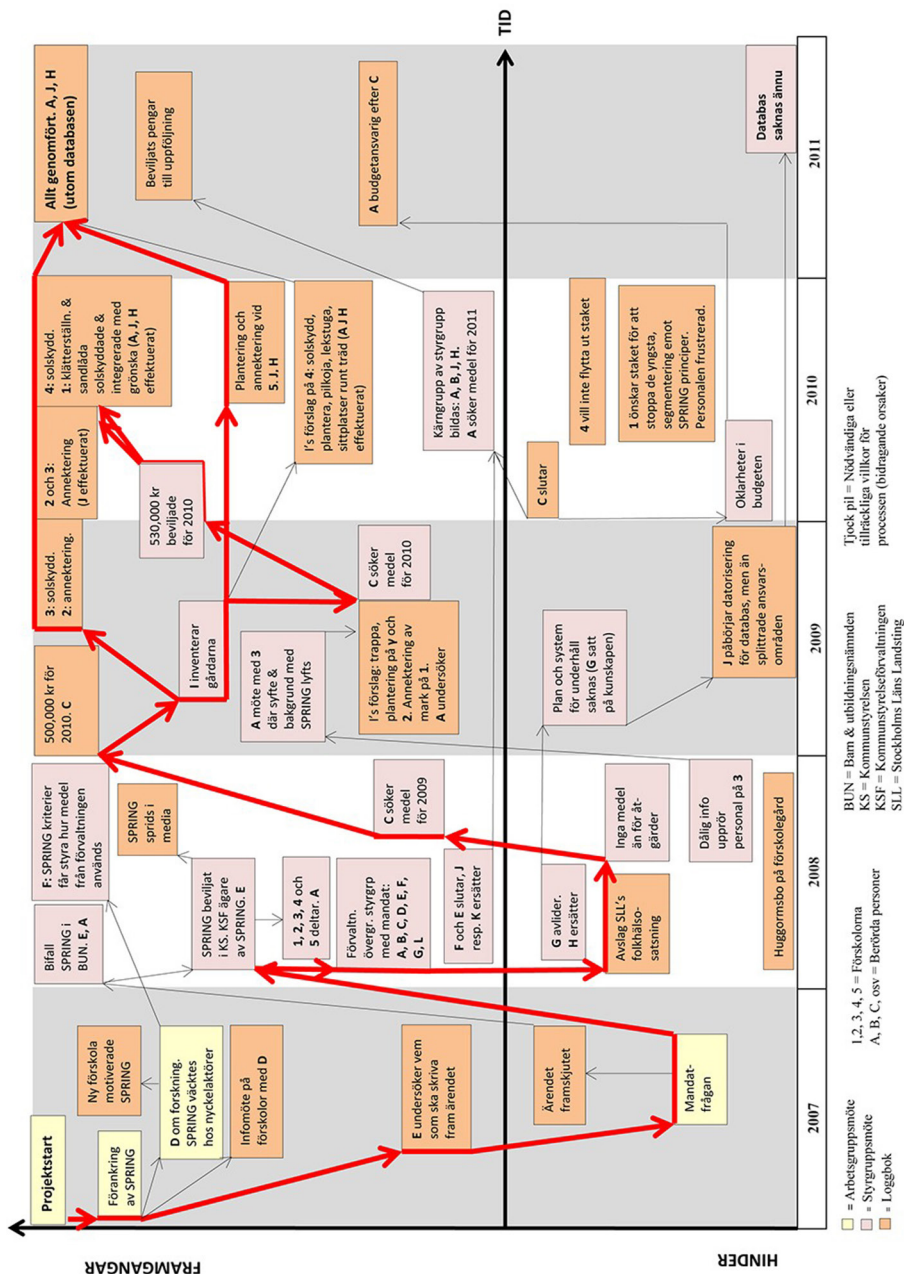
Data samlades in av utemiljöernas ytor i m² (minus fastighetsyta), kupering, vegetation och himmelsvyer vid projektets start år 2007 och efter genomförandet år 2011. För bedömning av terrängens beskaffenhet tillämpades OPEC (se artikel "Vägledande miljödimensioner för barns utomhuslek" i detta nummer) (7, 8). Andel kuperad och bevuxen yta fastställdes okulärt, och dess relativa andel av ytan beräknades. Lekytornas integration med öppna ytor och vegetation samt "lekinTEGRERAD" växtlighet skattades okulärt via nötta markytor. Observationerna verifierades av förskolepersonalen.

Vid beräkning av fri himmelsvy tillämpades en metod som tar hänsyn till årstid, latitud och därmed varierande solintensitet på olika punkter på himlavalvet (18), en praktisk metod som gör det möjligt att bedöma himmelsvy med okulär besiktning (se "Hur man mäter exponering för ultraviolett strålning i

Tabell 1. Faser i tematisk analys enligt Braun och Clarke

Fas i analysen	Beskrivning av analysprocess
1. Bekanta dig med materialet	Läs igenom materialet, anteckna inledande tankar.
2. Skapa inledande koder	Koda intressanta drag i data på ett systematiskt vis, sammanställ data som är relevant för varje kod.
3. Leta efter teman	Sammanställ koder till potentiella teman, saml alla uppgifter som är relevanta för varje potentiellt tema.
4. Kontrollera teman	Kontrollera om uppkomna teman fungerar i relation till de kodade utdragen och till hela datamängden, generera en tematisk karta över analysen.
5. Definiera och namnge teman	Genomgående analys för att förfina detaljer i varje tema och se över vad temat egentligen berättar, generera definitioner och namn på varje tema.
6. Skapa rapporten	Val av klara extrakt för att exemplifiera, slutlig analys av extrakten, relatera till forskningsfrågan och litteratur, och producera en rapport.

Figur 2. Tidslinje över SPRING-processen

solljus”, i detta nummer).

Data har bearbetats med SPSS (version

21). För att konstatera ett statistiskt samband mellan variablerna himmelsvynfaktor och OPEC år 2007 och 2011

har ett Spearman's korrelationstest utförts (tabell 3, avsnitt resultat). Variablernas skaltyp (ordinal, icke normalfördelade) motiverade val av icke-parametriskt test. Antalet inskrivna barn varierade mellan de båda åren. För att få samma antal "cases" för de båda åren kodades det underskjutande antal barn som bortfall. Dessa eliminerades sedan från datasetet inför analyserna.

Resultat

Processens hinder och framgångar presenteras i figur 2. Se vidare guide i texten till rutor i tidslinjen (kursiv text inom parenteser).

Alla tre strömmarna som behövs för att ett policyfönster kan öppnas enligt PSA har identifierats i analysen. Problemströmmen handlar om att ett problem behöver identifieras och formuleras. I Nynäshamns kommun fanns det ett behov av att upgradera förskolors utemiljöer. Flera gårdar hade hög sol-exponering och liten yta i förhållande till antal inskrivna barn. Förslagsströmmen rör utformningen av politiska alternativ och förslag till förändring. Nya riktlinjer utarbetas inte om genomförbara idéer eller förslag saknas. Under detta flöde identifierar analysen en viktig fas i form av projektförankring. Här träder även en rad policyentreprenörer fram. Politiska strömmen består av politiska frågor och förslagsrelaterade processer som implicit visar på politisk vilja t.ex. öronmärkta pengar.

Projektförankring, en del av förslagsströmmen

Analysen identifierade flera kompo-

nenter som bidrog till att projektet förankrades (Figur 2), bl.a. solid forskning, evidensbaserade metoder som lämpade sig för ändamålet, och att projektledarna för SPRING hade stor erfarenhet, bra samarbete och ett stort kontaktnät i kommunen.

Efter första AG-mötet (*projektstart*) följde en tid av att förankra projektidén bland nyckelpersoner, berörda chefer, föräldrar, politiker och övriga aktörer. Vid andra AG mötet var berörda aktörer på de olika förvaltningarna samlade och D berättade om resultaten i Scamper- och Kidscapestudierna som SPRING kom att grundas på. Då en ny förskola planerades och fastighetschef F hörde om forskningen roterades på hans initiativ ritningen 180° så att ett skogsparti införlivades till gården. Utifrån fynden från Scamperstudien resulterade detta i en föredömlig förskolegård samt motiverade kommunen att satsa på projektet, se figur 2.

Förankringen förgrenades genom att föräldrar och förskolepersonal involverades i upgraderingen av utemiljöerna. De fick ta del av D's presentation (*infomöte*) om kriterierna för hälsofrämjande utemiljöer och skicka in förslag på förändringar i vilket också speglar en demokratiprocess. För att beslut skulle kunna fattas i kommunen behövde dock kostnadsförslag och beräkningar preciseras vilket analysen påvisar motverkar flexibiliteten. Det blev tydligt senare i processen då miljöombud på förskola 1 uttryckte missnöje (*år 2010, personal frustrerad*) över att deras önskningar inte uppfyllts, delvis beroende på förslagens bristfälliga an-

knytning till SPRING-kriterierna.

Policyentreprenörer

H, M och F med mandat i frågan var viktiga nyckelaktörer tillsammans med E i starten. E, en framstående policyentreprenör besatt samtliga egenskaper som Kingdon förespråkar (14). Även F, var policyentreprenör i enlighet med Kingdons ”claim to a hearing”, jämte förhandlingsförmåga. Efter andra AG-mötet öronmärkte F förvaltningsunderhållsmedel, knutna till SPRING-kriterierna, en viktig framgångsfaktor för projektet, identifierad som en del av den politiska strömmen. F avsatte även personal med lyhördhet för SPRING-konceptet från sin avdelning till styrgruppen. Projektledarna A och B hade innan skapat ”receptorer” för betydelsen av utemiljön för barns hälsa via en föreläsning av forskare D (okt. 2006, arrangör Naturskolan). A var konstaterat ihärdig, den viktigaste egenskapen enligt Kingdon. Detta framträdde i analysen.

Mandatfrågan

En förvaltningsövergripande styrgrupp med mandat för bla ekonomi och personal var fördelaktigt därför var det viktigt att engagera nyckelpersoner med mandat. Bifall från BUN

som var projektets naturliga hemvist fördröjdes (*ärendet framskjutet*) pga externa skäl hos ansvarig. Med ärendet under BUN fanns en önskan från BUF att bilda styrgrupp. En intressekonflikt uppstod då den förvaltningsövergripande styrgruppen av nyckelpersoner med mandat äventyrades. (*Mandatfrågan behövde utredas*) Detta utmynnade i att ärendet hamnade under KSF med orörd styrgrupp.

Rätt avsatta medel

Då C som bla ansvarade för fakturor slutade följde en period med oklarheter i budgeten. Fakturor betalades av kommunen trots oklarheter om det var öronmärkta SPRING-medel. KS delegerade budgetansvaret för SPRING-medel till projektledare A.

Personalen vid förskola 4 ville inte flytta ut staketet (*hinder 2010*) p.g.a att marken som skulle annekteras upplevdes brant och snårig och därmed otrygg. Ett hinder för processen blev huggormsboet på en förskolegård som resulterade i oro hos personal och föräldrar. Det införlivade skogspartiet utnyttjades först då boet flyttats. Sista projektåret utgjorde A, B, J, H en verkställande kärngrupp som effektuerade SPRING-förändringar. Stadsarkitekt

Tabell 2. Värden på kriterier för en god utemiljö

Förskola	Himmelsvyfaktor ^a (%)		OPEC-bedömning		Antal barn	
	2007	2011	2007	2011	2007	2011
1	82	20	1,3	2,7	44	42
2	67	21	1,3	2,7	40	41
3	90	27	1,7	3,0	36	46
4	97	46	1,3	2,0	31	23
5	95	37	1,7	2,7	40	40

^amedelvärde för tre mätningar

Tabell 3. Spearman's korrelationstest

	Hvy ^a 2007	OPEC 2007	OPEC 2011
OPEC 2007	0,49		
OPEC 2011		0,61	
Hvy ^a 2011	0,85		-0,26

^aHimmelsvyfaktor

H (*G avluder*) saknade kunskap om plantering, landskapsarkitekt I genomförde därför detaljerade förslagsskisser med markeringar för art och placering för nyplantering. I's dokumentation ligger idag till grund för en 3-årig in-vensteringsplan (*ett led i uppföljningen*). SPRING-implementeringen resulterade i annekteringar av mark, solskydd och planteringar på förskolegårdarna, i enlighet med kriterierna för en hälsofrämjande gård.

Resultat av kvantitativa analyser

I tabell 2 redovisas insamlad data vid för- och eftermätningarna av variablerna himmelsvyfaktor och OPEC, som bedömer förskolornas utemiljöer utifrån kriterierna från en bra utemiljö. Tabell 2 visar effekten av implementeringarna. Vid samtliga förkolor har värdena på himmelsvyfaktorn sänkts och OPEC-bedömningen ökat.

I tabell 3 redovisas Spearman's korrelationskoefficient mellan variablerna himmelsvyfaktor och OPEC för år 2007 och 2011. För samtliga tester var $n=181$ och signifikansnivån $<0,01$. Korrelationen mellan OPEC 2007 och Hvy 2007 visar på ett moderat samband, sambandet mellan OPEC 2007 och OPEC 2011 och korrelationen

mellan Hvy 2007 och Hvy 2011 visar på ett positivt samband, dvs. en signifikant positiv förändring.

Korrelationen mellan Hvy 2011 och OPEC 2011 visar på ett negativt samband, höga värden på himmelsvyfaktorn och låga värden på OPEC-bedömningen. Det går dock inte att uttala sig om kausaliteten.

Diskussion

Den teoristyrda TA identifierade samtliga tre strömmar som enligt PSA behövs för att ett policyfönster kan öppnas. Flera policyentreprenörer identifierades som tillsammans hade samtliga av egenskaperna som Kingdon redovisar (14, 15). Det är omöjligt att säga hur länge ett policyfönster är öppet men analysen visar att SPRING tycks ha startat i rätt tid. En förutsättning för vidmakthållandet av de nya rutinerna är uppbyggnaden av en databas för underhåll av utemiljöerna vilket också lyfts vid ett flertal tillfällen av projektledaren A.

SPRING-kriterierna togs i beaktning av den förskola som var i färd att byggas i anslutning till att SPRING initierades i kommunen. En av analysens

framträdande policyentreprenörer F som hade en betydande roll vid detta slutade. Huruvida F's ersättare hade lika starka receptorer för SPRING-konceptet har inte analysen kunnat avgöra. Analysen säger inte heller hur befattningsbeskrivningarna för tjänstemännen i kommunen uppgaderas så att SPRING vidmakthålls. Det har inte skett någon nybyggnation efter den nya förskolan som utgjorde förebilden för implementeringen. Dock planeras en ny förskola där SPRING-kriterierna diskuteras. I's dokumentation över gårdarna ligger idag till grund för en 3-årig investeringsplan och är ett led av vidmakthållande av SPRING-kriterierna inom kommunen. Förändringarna pekar på att ytornas storlek och kvalitet ökat genom annekterad mark, men att en begränsning av användandet kan skönjas p.g.a. personals och föräldrars oro att exempelvis låta barnen leka i ett nyannekterat skogsparti. Därmed är grindar till dessa områden oftast stängda och insatser behövs för att bearbeta oron över att dessa ytor är mindre trygga för barnen. Andra anledningar till att annekterade områden inte används så frekvent som önskat utifrån SPRING-konceptet är "ofärdig" personal. Kuperad och brant mark kan upplevas svårare att röra sig på. Detta tolkas dock som en segmentering av SPRING-kriterierna och ett hinder för barnens motoriska utveckling.

SPRING-implementeringen har resulterat i förbättrade värden för variablerna himmelsvyfaktor samt OPEC. Förbättringarna är i enlighet med den forskning som SPRING-målen grundar sig på kan konstateras (7, 8, 11,

12). Långsiktiga effekter på barnen kan dock inte fastställas. Det kan dock med försiktighet tolkas som att implementeringen på sikt kan leda till minskad prevalens av övervikt och överexponering av UV-strålning i enlighet med forskningsresultaten från SCAMPER- och Kidscapestudierna (8, 9, 11).

En svaghet med studien är att data saknas i form av oberoende mätningar för att konstatera samband för var och en av förskolorna. Dock är studiens proxyvariabler så pass starka att de kan förväntas representera objektiva mätningar av fysisk aktivitet och UV-exponering. De kvantitativa resultaten är dock generaliserbara då fler studier visar på liknande statistiska samband, och som äger giltighet på olika breddgrader, klimat och landskap (7, 8, 11).

Solskydd som minskning av UV-exponering är relativt kostsamt men en bra lösning tills de träd som planerats inom SPRING vuxit upp. Träden ger optimal skugga först efter några år efter att de planterats, förutsatt att de underhålls.

SPRING-projektet analyserades av en extern utvärderare. Detta stärker opartiskheten vilket är väsentligt för den kvalitativa delen av analysen (19). Nackdelen med extern utvärderare kan vara brist på kännedom om organisation och engagerade personer. Detta beaktades genom samtal med olika involverade aktörer för att få en helhetsbild av förloppet. Med systematiska intervjuer hade eventuellt en djupare förståelse av processen uppnåtts (20). Kommunala dokument och mötespro-

tema

tokoll är förhållna till ett mer ”korrekt” språk som riskerar att utelämnar vad intervjuer kunnat identifiera (t.ex. hinder i processen).

Att loggboken förfogades av projektledarna och att delar av den texten kan vara färgad av deras uppfattningar beaktades genom att resultat från analysen validerades genom två intervjuer med andra nyckelpersoner. Öppna frågor om upplevda framgångsfaktorer och hinder för processen samt frågor kopplade till PSA ställdes. Svaren överensstämde med det resultat som den teoristyrda TA genererat och då ingen ny information tillkom ansågs materialet mättat.

Valet av PSA som analysinstrument kan ha styrt vad som setts i processen och bl.a. bidragit till att analysen uteslutit andra tänkbara faktorer som eventuellt betydande konfliktpunkter. Detta har utvärderaren gjort en ansats till att minimera och öka tillförlitligheten genom att tillämpa redskap ur den tematiska analysen (17) och därmed även hittat andra teman. Beträffande generaliserbarhet anses kvalitativa resultat av utvärderingar vara överförbara förutsatt att kontexten är liknande (20).

Kvantitativ metod kan verka objektiv, men data kan manipuleras varvid öppenhet och diskussion av studiekvaliteten är viktigt (20), vilket i denna studie har beaktats. Exempelvis beräknades de nya himmelsvyerna inte på samma platser vid före- och eftermätningarna. Vid samtliga förskolor verifierade förskolepersonal tre av de mest frekventa

lekplatserna vilket ökar validiteten för mätningarna.

Slutsats

Närvaron av policyentreprenörer och faktorer inom förslagsströmmen, problemströmmen och den politiska strömmen utifrån PSA var framgångsfaktorer för SPRING-implementeringen. Identifierade hinder var bl.a. fördröjt bifall av projektet och oro bland personal till följd av annekterad mark. Implementeringen har gett effekt utifrån förändringar av värdena på variablerna baserade på kriterierna för en god utemiljö rörande yta kupering växlighet och himmelsvy. Dock krävs vidare forskning för att konstatera implementeringens långsiktiga effekter.

Tillkännagivande

Åren 2008-2011 finansierades SPRING-projektet av Nynäshamn kommuns folkhälsomedel.

Referenser

1. Sjöberg A, Moraeus L, Yngve A, Poortvliet E, Al-Ansari U, Lissner L. Overweight and obesity in a representative sample of schoolchildren - exploring the urban-rural gradient in Sweden. *Obes Rev.* 2011;12(5):305-14.
2. Folkhälsorapport 2011 [Elektronisk resurs] : folkhälsan i Stockholm - i dag och i morgon. Stockholm: Stockholms läns landsting; 2011.
3. Kelly T, Yang W, Chen CS, Reynolds K, He J. Global burden of obesity in 2005 and projections to 2030. *Int. J. Obesity.* 2008;32(9):1431-7.
4. Marmot M, Wilkinson RG. Social determinants of health. Oxford ; Oxford University Press; 2006.

5. Tanha T, Wollmer P, Thorsson O, Karlsson MK, Linden C, Andersen LB, et al. Lack of physical activity in young children is related to higher composite risk factor score for cardiovascular disease. *Acta Paediatr.* 2011;100(5):717-21.
6. Cancerfondsrapporten 2013. Stockholm: Cancerfonden; [updated 2013 mars 13; cited Maj 15]. Available from: <http://www.cancerfonden.se/sv/Om-Cancerfonden/Press/Pressmappar/Cancerfondsrapporten-2013/>.
7. Boldemann C, Blennow M, Dal H, Mårtensson F, Raustorp A, Yuen K, Wester U. Impact of preschool environment upon children's physical activity and sun exposure. *Prev Med.* 2006;42(4):301-8.
8. Mårtensson F, Boldemann C, Söderström M, Blennow M, Englund JE, Grahn P. Outdoor environmental assessment of attention promoting settings for preschool children. *Health & Place.* 2009;15(4):1149-57.
9. Boldeman Cecilia DH, Blennow Margareta et al. *Scamper: Förskolemiljöer och barns hälsa.* Stockholm: Centrum för folkhälsa, Avdelningen för folkhälsoarbete, 2005.
10. Pellmer K, Wramner B, Wramner H. *Grundläggande folkhälsovetenskap / Kristina Pellmer, Bengt Wramner, Håkan Wramner ; [foto: Håkan Wramner].* Stockholm: Liber; 2012.
11. Boldemann C, Dal H, Mårtensson F, Cosco N, Moore R, Bieber B, et al. Preschool outdoor play environment may combine promotion of children's physical activity and sun protection. Further evidence from Southern Sweden and North Carolina. *Science & Sports.* 2011;26(2):72-82.
12. Söderström M, Boldemann C, Sahlin U, Mårtensson F, Raustorp A, Blennow M. The quality of the outdoor environment influences children's health - a cross-sectional study of preschools. *Acta Paediatrica.* 2013;102(1):83-91.
13. Barn och personal i förskolan hösten 2012 [Internet]. Stockholm: Skolverket; 2013 [updated 2013 april 16; cited 2013 Maj 16]. Available from: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2983>.
14. Kingdon, W J. *Agendas, Alternatives and Public Policies.* 2nd ed ed. Boston: Longman; 2011.
15. Guldbrandsson K, Fossum B. An exploration of the theoretical concepts policy windows and policy entrepreneurs at the Swedish public health arena. *Health Promot Int.* 2009;24(4):434-44.
16. Kvale S, Brinkmann S, Torhell S-E. *Den kvalitativa forskningsintervjun.* Lund: Studentlitteratur; 2009.
17. Virginia B, Victoria C. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology.* 2006;3(2):77-101.
18. Kawanishi T. Evaluation of ultraviolet radiation protection of a membrane structure using a UV Shade Chart.
19. Karlsson O. *Utvärdering - mer än metod : tankar och synsätt i utvärderingsforskning : en översikt.* Stockholm: Svenska kommunförbundet; 1999.
20. Denscombe M. *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna.* Lund: Studentlitteratur; 2009.